

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Petri Danielis Huetii Demonstratio Evangelica

Huet, Pierre Daniel

Parisiis, 1679

V. Secundum argumentum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-16260

nomen ex Ebraica lingua peritum Mosi tribuisse. Sic enim ipse de se: *Quem illa ad-*
opravit in locum filii, vocavitque nomen ejus, Moyses, dicens, Quia de aqua tuli eum. Exod. 1. 10.
 Observavi superius scripsisse Aben Ezram Mosi Ægyptium nomen fuisse *Monios*, at-
 que hujus nominis Ebraicam interpretationem esse *Moses*: quam sententiam auctori-
 tate libri Ægyptii De agricultura, & Græcorum tuetur. Hoc cum parum intellige-
 ret R. Isaac Arabaniel, Mosem à matre sic dictum censuit, non à filia Pharaonis;
 prorsus contra mentem Scriptoris sacri. Insignis in eo genere fuit Aquila Scripturæ In-
 terpres, qui significationes propriorum nominum sæpe respexit & repræsentavit. Paris
 nominum permutationis illustre edidit exemplum patrum nostrorum memoria Jaco-
 bus Augustus Thuanus, nobilis Historicus, qui nominum propriorum significatum
 Latina lingua fere retulit. Præterea quoniam in nominum Ebraicorum originationi-
 bus & veriloquiis vis inerat ac sensus cognitu utilis, & Ebræis ad virtutem infor-
 mandis opportunus, ea idcirco consecutus est Moses, nec rem populo Dei condu-
 cibilem insuperhabendam duxit, quam alias fortasse neglexisset, & reipsa neglexit,
 cum Ægyptia nomina, aliave externa referret, quorum nulli futura esset usui inter-
 pretatio. Quippe sanctæ illius gentis intererat scire, Adamo, exempli causâ, à terra
 nomen factum, ut omnes meminissent conditionis humanæ, cum primus hominum
 omnium parens terræ filius fuerit. Atque id etymon Latina quoque lingua exprimit,
 homini ab humo appellationem arcessens. Origenis auctoritate fulciri potest hæc
 responsio. Docet eis quippe in Epistola ad Africanum, Græcos Interpretes *παρονο-*
μα, si quæ in Ebraicis occurrerent, similibus *παρονομασις* Græcis, diversâ licet signifi-
 cationis reddidisse: & *παρονομασις* inter *αριον* ac *αριον*, & *λιον* ac *λιον*, quæ occur-
 runt in historia Sufannæ, excogitatas fuisse ab Interprete Græco, ut aliis *παρονο-*
μασις, quas in alterius significationis vocibus Scriptor Ebræus proposuerat, ex æquo
 responderent. Exemplum in Latina loquela dat Hieronymus, in Præfatione ad Da-
 nielem: *Cujus rei, inquit, nos intelligentiam nostris hanc possumus dare; ut, verbi gratia,*
dicamus de arbore ilice dixisse eum, ilico pereas: & a lentisco, In lentem te comminuat An-
gelus; vel, Non lente pereas; aut, Lentus, id est flexibilis ducaris ad mortem; sive aliud
quid ad arboris nomen conveniens. Simile quid nos in reddendis nominibus propriis à
 Mosè factum dicimus.

V. Secundo argumento, quod ducunt Adversarii ex antiquis variarum gentium *Secundum*
 appellationibus, ex Ebraica lingua plerumque derivatis, occurrere promptum est. Nam *argumentum.*
 primum certum est plurima variarum illarum gentium nomina quæ habet Moses, ni-
 hil plane in Ebraica lingua significare. Deinde probabile est Mosem nomina illa exotica,
 ad linguæ suæ inflexionem & modum fere accommodasse, quemadmodum vulgo fieri
 solere notum est. Hunc morem præ cæteris habuerunt Græci. Hi Rhodum, Samum,
 Naxum ita extulerunt, quasi à *ῥόδον*, *σάμος*, *ναξου* derivata essent, Italiam quasi ab
ἰταλός, Phœnices quasi *ἰταλὸν τῶν φοινίκων*, Byrsam quasi *ἰταλὸν τῆς βύρρας*, Thebas quasi *ἰταλὸν τῆς*
θεσσαλίας, ἰταλὸν τῆς ἀρμενίας τῆς βοός, Diu Socotoram quasi à Dioscoride, torrentes Ce-
 dron & Cifon quasi *ἰταλὸν τῆς κέδρων* & *ἰταλὸν τῆς κισσῶν*. Similiter Moph recoxerunt in
 Memphin, quæ vox Græcam originem sapit; Pibefeth in Bubastum. Eadem fuit &
 Romanorum ratio: hi Latium quasi Latinæ originis nomen formarunt, quod in eo
latuerit Saturnus; Siciliam, quasi *Sicilitam*, hoc est divisam, sive ut loquitur Mani- *Manil. libr. 4.*
 lius, *precisam*: quæ tamen origines ab aliis repudiantur. Simile quoque in alterius
 generis nominibus è materna lingua derivandis studium & affectationem deprehen-
 das. Saturnum ita censent appellatum, quod *saturretur annis*, cum alii deriveut à *סתר*,
occuluit; Jovem à *juvando*, alii à *יהוה*; Cererem à *cerendo*, alii à *כרש*, *fructus Lune*
vi protrusus; Janum ab *eundo*, cum sit, ut superius notavi, à *ἰανός*, qui genitivus est
τῆς ἰαν, quod Æolicum est pro *ἰανός*, *ἰανός*. Inde & *ἰανός*, unde Latinum *Juno*, quod
 à *juvando* itidem alii arcessunt. Vestam Ovidius nuncupatam vult, quod *vi sua stetit*; *Ovid. libr. 6.*
 Isidorus quod herbis *vestita* sit; cum sciamus tamen factum id nomen ab *ἰστία*, hoc à *Fall.*
 Chaldaico *אשתא*, illud ab *אש*. Multus est in iis veriloquiis Cicero, multus & Var- *Inid. Orig. libr.*
 ro; parum uterque etymologicæ artis peritus. Quæsiuisses à Goropio Becano vo- *8. cap. 11.*
 cabuli alicujus etymon, recurrisset ad Brabantinas & Cimbricas origines; consuluis-
 ses Bochartum, Ebraicas proposuisset: & tamen unica est vocabuli hujus origo. Adeo
 facilis est hac in arte lapsus, parata & proclivis offensio. Probandus quidem est &
 laudabilis eorum conatus, qui nominum Geographicorum rationem peruestigantes,
 ad Ebraicam potissimum linguam, utpote antiquissimam, & quoquo versus disseminatam,
 & per varias linguas late patentem respiciunt; modo conjecturas non plus quam con-
 jecturas valere velint; nec quod in duobus, si forte, tribuere successerit nominibus,
 ad reliqua æque prorogare se posse sperent; caveantque ne aliqua syllabarum & so-
 norum concentione decepti, sibi ipsi fucum faciant. Hac cautione quicumque se mu-

niverint, tum vero aperte cognoscent, quam infirmum ex hujusmodi originationibus procudatur argumentum, ad nimiam linguæ Ebraicæ vetustatem comprobendam.

Tertium argumentum.

VI. Hæc quæ dixi ostendunt argumenti levitatem, quod Deorum Ethnicorum nomina, ex Ebraica, ut volunt, lingua detorta subministrant; nam ex notationibus illis nominum pleræque itidem valde incertæ sunt, & si quæ certæ sunt, proflexerunt illa nomina à Chananæa lingua, sive Ebraica, per commercia & colonias Ægyptiorum & Phœnicum, quæ fere fuerunt Abrahamo recentiores. His gentibus bona Græcicæ Theologiæ pars accepta referenda est, & Græcorum Deorum complures Mose recentiores esse merito scripsit Clemens Alexandrinus; & nos Mosem ipsum eos esse satis probavimus. Græcorum autem numinibus recentiores sunt etiam gentium occidentalium Dii: nam quicquid istis vetustius jactant, nugæ sunt, & fabulæ meræ, quarum in veteribus memoriis indicia extant omnino nulla.

Clem. Alex. Strom. 1.

Quartum argumentum.

VII. Ex eorumdem Phœnicum peregrinationibus factum est, ut in Occidente multa extiterint Ebraicæ vestigia. In Oriente vero tot bella gesserunt Israëlita; tot incursionibus lacesiti sunt à vicinis gentibus; tot *μετοικισμοὶ* & *Ἰσραηλῶν* in Ægyptum, in Babyloniā, & Assyriam disseminati, ut minime mirum sit linguam Ebraicam cum ipsa gente quaquaverfus se diffudisse; ac proinde corrui quod inde constat est quartum argumentum. Adde linguarum diversitatem tantam non fuisse, ut omnis omnino illarum affinitas extincta sit. Constituerat Deus universalem illam linguam ita perturbare, uti opus inceptum Babelicæ turris intermitteretur. Satis ad id fuit alterum alterius loquelam non intelligere. Quantalibet autem Chaldaicæ, Arabicæ, Ægyptiacæ, aliisque cum Ebraica intercedat affinitas, nihilo magis tamen qui unam recte norit, omnes noverit. Purima vocabula Persicæ & Germanicæ linguæ communia observantur viri docti; plurima quoque Græcæ & Germanicæ non unam tamen ex altera provenisse quisquam opinor, dixerit. Hinc denique facile se expedient, qui primævam linguam divisam in omnes linguas ac dispersam fuisse statuunt, tum cum ea exortæ sunt: nemini enim non apertum erit ac perspicuum, unde contigerit ut aliquam cum aliis omnibus linguis affinitatem videatur Ebraicam retinere. Quod autem scripsit Hieronymus, linguam Ebraicam omnium linguarum esse matricem, nimis late patet, & angustius concludendum est, intra eas videlicet linguas ac gentes, quarum auctores Chananæi habendi sunt.

Hier. in Soph. cap. 3.

Quintum argumentum.

VIII. Postrema ratio ab Ebraicæ linguæ simplicitate & castitate deprompta, facili negotio retunditur: nam cum aliquam ipsi cum aliis linguis cognationem esse constet, puta cum Chaldaica & Arabica, quæ potius voces communes ex illa in has, quam ex his in illam transiisse demonstrabitur? Nam quod aiunt *מלך* prius esse quam *מלכא*; neque ut hoc ita esse probent rationem afferunt, neque ullam quæ id persuadeat ego video. An quod hoc est illo litera una longius? Ergo Latinæ voces, *mors*, *fors*, *sub*, *ancilla*, antiquiores sunt illis unde ortæ sunt, *μῆρς*, *ὄρεσ*, *ἄρα*, *ἀφροδῖος*; & Gallicæ voces, *tempus*, *corpus*, *ail*, *sens*, *fouir*, *ouir*, *cruel*, antiquiores illis, *tempus*, *corpus*, *oculus*, *sensus*, *fodere*, *audire*, *crudelis*: quod falsum tamen est.

De origine literarum Samaritanarum & Judaicarum.

IX. Ebraicas literas, sive characteres, dixi esse duplicis generis; Samaritanos, quorum auctorem alii Sethum, Abrahamum alii esse putant; & Judaicos, quos Efdras, non sine Synagogæ magnæ, uti quidem reor, auctoritate ac nutu, captivitatis Babylonicæ temporibus ad describenda sacra Volumina usurpavit, desitis Samaritanis qui hæcenus inter Ebræos fuerant in usu. Ego vero de elementis Ebraicis non aliter ac de Ebraica lingua sentio, prisca nempe illa, quæ Samaritana appellantur, mera esse Chananæa, usque tum primum usum esse Abrahamum, cum in Chananæam venit, & regionis illius linguam didicit; ac ea demum posteris cum lingua tradidisse, abolito Assyriarum literarum & linguæ usu, quas ad hoc tempus usurpauerat. Ante Diluvium, vel confusionem Babelicam, scripturæ & literarum usus repertus sit, necne, incertum relinquo; adeo obscura res est, & argumenta levia, quibus probatur vel refellitur. Postquam turbata est hominum loquela ac divisæ, tum vero ad notandos animi sensus & exprimendas voces, adhibitos reor characteres diversis temporibus, prout singularum gentium necessitas & ingenii largitor usus postularat; sive jam ante usurpationem soliti essent, sive jam tum primum reperti. Pristinæ vero elementa, quæ ante Babelicam confusionem in usu fuisse dicuntur, quoniam incertum est an aliqua tum fuerint, eo etiam incertius est quid illis factum sit: nec sine temeritate & reprehensionis periculo affirmaverit quisquam, vel ea exolevisse, vel in gentis alicujus usum velut hæreditario jure transiisse. Quocirca merito dubitat Augustinus, an satis probari possit Ebræas literas à primis hominibus fuisse inventas, Noacho deinde traditas, ad Abrahamum demum ejusque posteros fuisse transmissas. Sua ergo elementa habuit Assyria gens, sua etiam Chananæa. Illis cum assuevisset à pue-

August. Quest. 69. in Exod.